

Natuurlijk Water

Jaargang 5, nr.1, januari 2019

Nieuwsbrief Water Natuurlijk voor Midden-Nederland - waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel en Rivierenland

Waalfront krijgt groene dijk met Waalzicht

Het Waalfront in Nijmegen krijgt een toekomstbestendige, veilige, deels groene waterkering die het voormalig industriegebied vergroent en het uitzicht op de rivier terugbrengt. [Waterschap Rivierenland, Provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen werken samen](#) om een waterkering te realiseren die meerwaarde biedt aan de nieuwe wijk Waalfront. De partijen nemen ieder een gelijk deel van de kosten (geraamd op 5,2 miljoen euro) voor hun rekening. Ontwikkelbedrijf Waalfront realiseert de waterkering tegelijk met park Fort Krayenhoff en de woningbouw tussen nu en 2025.

De nieuwe waterkering moet voor bewoners en bezoekers van het gebied een mooie verblijfsplek worden. Langs de haven en door park Fort Krayenhoff komt er een groene dijk. Rond het Honig-complex komt een nieuwe oplossing voor de waterkering buitenom, die wordt geïntegreerd in de wanden van de te realiseren parkeergarages in het nieuwe gebied. Daardoor kan de huidige waterkering langs het water worden verlaagd (wat de stevigheid ten goede komt) en wordt het contact van het gebied met de rivier hersteld. Het Honig-complex komt daardoor buitendijks te liggen en zal bij renovatie overstromingsbestendig worden gemaakt.

Planning en realisatie

De definitieve ontwerpen van de waterkering worden in 2019 en 2020 uitgewerkt. De woningbouw in het Waalfront is de komende jaren nog in volle gang en loopt zeker tot 2025. De werkzaamheden en procedures die moeten worden uitgevoerd voor waterveiligheid zullen steeds iets vooruitlopen op de woningbouw.

Bron: KCAP en gemeente Nijmegen

Lek in Eerbeekse Beek gedicht

Een deel van de [Eerbeekse Beek heeft een nieuwe leemlaag](#) gekregen.

Volgens het waterschap moest dit gedeelte van de Eerbeekse Beek zo snel mogelijk hersteld worden. Doordat er water weglekte kon de gerestaureerde en weer werkende korenmolen te weinig draaien.

Het gaat om het gedeelte langs landgoed Huis te Eerbeek (Weberbos). Daar krijgt de beek een nieuwe leemlaag en herstellen we weggezakte oevers. Werkzaamheden starten half oktober en zijn naar verwachting in december afgerond.

Het herstel van de Eerbeekse beek is onderdeel van het gemeentelijke plan 'Ruimte voor Eerbeek'. Hierbij werken verschillende partijen samen om Eerbeek een economisch gezond en vitaal dorp maken, gevestigde (papier)industrie behouden en werken aan een prettig woon- en leefklimaat. En Eerbeek op de kaart zetten bij toeristen. De Eerbeekse Beek speelt hier een belangrijke rol bij.

Interview Frans ter Maten (bron: [Nieuwe Veluwe](#))
tekst Ria Dubbeldam, foto Hans Dijkstra/gaw.nl

‘Het waterschap alleen krijgt het klimaatprobleem er niet onder’

Waterschappen zorgen niet langer alleen voor droge voeten en voldoende schoon water. Het komt ook aan op droogtmaatregelen. In aanloop naar de waterschapsverkiezingen op 20 maart gaat Nieuwe Veluwe in gesprek met heemraad Frans ter Maten van waterschap Vallei en Veluwe over de klimaatopgaven voor de Veluwe.

Over enkele maanden vinden de waterschapsverkiezingen plaats. Hoe krijgen we mensen in het stemhokje? ‘Vier jaar geleden werden de waterschapsverkiezingen voor het eerst samen met de provinciale verkiezingen gehouden. Dat leidde al tot een iets hogere opkomst. Nu hoop ik dat mensen door het extreem droge weer van dit jaar gaan inzien, dat er echt wat aan de hand is met ons klimaat, en zich vervolgens realiseren wie zich met water overlast en droogte bezighoudt. Het waterschap is de organisatie die samen met gemeenten en provincie de lead willen en kunnen nemen om Nederland veilig te maken en aan te passen aan klimaatverandering. Ik hoop dat mensen in maart op mijn partij Water Natuurlijk stemmen. Als waterschapsgerelateerde partij staan we voor natuur, cultuurhistorie, duurzaamheid en innovatie. Ook zijn we van sociale innovatie. Wij willen samen met inwoners plannen maken in plaats van dat het waterschap dingen bedenkt en mensen laat reageren.’ Eerst even iets over uzelf. Op uw LinkedIn-profiel lees ik dat u van wandelen houdt. ‘Jazeker. Als toenmalig directeur van Landschap Erfgoed Utrecht ben ik zo’n beetje de uitvinder van de klompenpaden. Vanzelfsprekend

loop ik die. Het Marskramerpad van Den Haag naar Hengelo vind ik ook een aanrader. Vanuit de Gelderse Vallei wandel je de Veluwe op, steek je het Caitwickerzand over en via Beekbergen daal je af naar de IJsselvallei. Onderweg maak je kennis met alle gradaties van het werkgebied van ons waterschap.’

Hoe bent u als landschapsman bij het waterschap betrokken geraakt? ‘Water heeft veel relatie met landschap en cultuurhistorie. Het leek me interessant deze werkvelden te integreren. In 1998, de eerste keer dat ingezetenen ofwel inwoners konden deelnemen aan waterschapsverkiezingen, ben ik gekozen voor het algemeen bestuur van waterschap Vallei en Eem. Inmiddels zit ik alweer twintig jaar in het waterschapsbestuur, tegenwoordig van Vallei en Veluwe. Lange tijd was het deeltijdwerk en kon ik het goed combineren met mijn werk voor Landschap Erfgoed Utrecht. Heemraad is tegenwoordig een fulltime baan. Met drie heemraden en de dijkgraaf vormen we het dagelijks bestuur. We hebben een uitgebreid takenpakket voor een groot werkgebied.’

Uit uw verhaal begrijp ik dat u de fusie van twee waterschappen tot Vallei en Veluwe hebt meegemaakt. Wat lag aan die fusie ten grondslag? ‘Beide waterschappen zagen voor de komende twintig, dertig jaar grote opgaven op zich afkomen. Klimaatverandering was toen al een issue. Om daar adequaat op in te spelen moest onze organisatie op een andere manier gaan werken en hadden we aanvullende professionals nodig. Door opschaling zouden we die professionals kunnen aantrekken en meer slagkracht krijgen. Achteraf gezien hebben we er heel goed aan gedaan om te fuseren. Het klimaat verandert echt!’

Hoe bent u met klimaatverandering bezig? ‘Ik niet alleen, het hele waterschap doet dat. Als je welke heemraad dan ook midden in de nacht wakker schudt en ‘klimaat’ roept, komt er een woordenvloed los. Klimaat gaat onder meer over maatregelen om de CO₂-uitstoot te verminderen. Wij doen dat door van fossiele brandstof over te stappen naar duurzame energie. Onze rioolwaterzuiveringen in Amersfoort en Apeldoorn zijn al omgevormd tot energie- en grondstoffenfabrieken. In Apeldoorn produceren we uit rioolwater biogas voor de wijk Zuidbroek (1.360 woningen en 5 bedrijven) en ons eigen gebouw. Van de fosfaat in het rioolwater maken we struviet, een kunstmestkorrel. Fosfaat is een eindige grondstof.

Waterschappen Blijven we dat wereldwijd op de huidige voet winnen, dan is het over vijftig tot honderd jaar op. Daarom moeten we het mineraal oneindig gaan hergebruiken. In Harderwijk openen we volgend jaar een bio-energiecentrale waar we mest, grasmaaisel en restproducten uit de voedingsindustrie en landbouw gaan vergisten tot biogas voor vijfduizend huishoudens. Waar het kan zullen we zonnepanelen leggen, en wie weet komt er hier en

daar een windmolen. We zullen voor de energie transitie slagen moeten maken. Het waterschap stelt als ambitie om in 2020 volledig energie neutraal te zijn en in 2050 honderd procent circulair.'

U somt maatregelen op die de opwarming van de aarde temperen. Welke maatregelen treft het waterschap om de Veluwe voor te bereiden op de klimaatverandering? 'Eeuwenlang hadden waterschappen als taak mensen te beschermen tegen het water en om landbouw mogelijk te maken. Nu moeten we gaan dealen met watertekorten ofwel tevens een 'droogte schap' worden. Eind november was het nog steeds kurkdroog. Het watertekort was opgelopen tot 300 millimeter en de helft van de beken stond nog steeds droog. We worden ermee geconfronteerd dat water heel onregelmatig valt. Afgelopen mei heeft het behoorlijk geregend, dat water hebben we keurig afgevoerd. Toen het daarna kurkdroog bleef, zeiden we tegen elkaar: dat water van mei hadden we eigen lijk moeten bufferen, zodat het langzaam beschikbaar kon komen voor natuur en landbouw. De landbouwgewassen hadden acuut water nodig, maar het grootste slachtoffer is de natuur. Als we een paar jaar achtereen zulke droogtes krijgen, komen er onomkeerbare processen op gang.'

Heeft het waterschap iets ondernomen toen beken deze zomer droogvielen? 'In de beken bij Epe, in het bijzonder de Verloren Beek, besloten we de Rodelijstsoorten elrits, beekprik en rivierdonderpad te redden. Elrits komt in Nederland alleen in Limburg en op de Veluwe voor. Het droogvallen van de Verloren Beek zou het einde van de soort op de Veluwe betekenen. Vanwege de acute situatie verleende de provincie snel een vergunning voor een 'visvacuatie' naar de Grift. Wij vonden een visser bereid om de 'klimaatvluchtelingen' over te zetten. Fantastisch dat ook viswerkgroep De Prik kwam helpen. Daardoor kon de visser continu doorgaan, terwijl de vrijwilligers de emmers vis naar de Grift brachten. Het was echt spannend. Toen we begonnen stond er in de Verloren Beek nog maar een bodempje water. De volgende ochtend rond zeven uur was ie drooggevallen.'

Zijn de dieren door deze actie gered? 'Er zijn ongeveer vijfduizend beekprikken, zeventienhonderd elritsen en driehonderd rivierdonderpadden overgezet. Dat zijn er zoveel dat onze eigen experts en die van Ravon de kans op overleving vrij groot achten. Wanneer er weer voldoende water in de Verloren Beek staat, kunnen de vissen er zelf weer naartoe zwemmen.'

De komende jaren kunnen we vaker extreme droogte verwachten. Wil het waterschap de beken watervoerend houden? Of juist niet? Want door waterafvoer verdroogt de Veluwe nog sterker. 'Het is een dilemma waar we ons samen met deskundigen over buigen. Ook veel vrijwilligers denken mee, waaronder de IVN-werkgroep Beken en Sprengen Zuidwest Veluwe, die onlangs zijn 25-jarig bestaan vierde. Tijdens hun jubileumfeestje ontstond er een discussie of er wel licht dammetjes geplaatst moe-

ten worden om water vast te houden. Je kunt ook denken aan dempen van bepaalde sprengkoppen. Wellicht dat voor elk beekstelsel maatwerk nodig is. Tegenover lange perioden van droogte staan piekbuien. Valt er ineens een bui van 80 millimeter, dan kan een beek overstromen, zelfs als het lange tijd droog is geweest. Oplossingen om piekbuien op te vangen zien we deels op landbouwgronden. Wanneer boeren bodems humuurijker maken met slootkant- en bermmaaisel krijgen die een sponswerking. In Achterveld brengt een boer al 25 jaar bermmaaisel in om het bodemleven te stimuleren en het watervasthoudend vermogen te vergroten. Deze zomer had zijn land geen last van droogte. Via pilots proberen we meer boeren te bewegen hun bodem te verbeteren.'

U was uitgenodigd voor het feestje van de 25-jarige IVN-werkgroep Beken en Sprengen Zuidwest Veluwe. Hoe werkt het waterschap samen met andere vrijwilligersgroepen? 'Met een aantal groepen is al jaren goed contact. Er zijn nu zeventien beekwerkgroepen actief. Dit willen we verder uitbouwen. De betrokkenheid van mensen vind ik heel belangrijk. Het waterschap alleen krijgt het klimaatprobleem er niet onder. Daar hebben we echt de inwoners van stad en buitengebied bij nodig. Bovendien ben ik er een groot voorstander van om mensen zelf verantwoordelijkheid te geven voor hun leefomgeving, bijvoorbeeld via de actie Steenbreek (tegel eruit, boom/plant erin). Het waterschap wil de betrokkenheid van inwoners bij de aanpak van het klimaatprobleem de komende jaren vergroten. Enerzijds door inwoners te stimuleren zelf de handen uit de mouwen te steken, anderzijds door bewustwording waardoor mensen vanuit zichzelf meer klimaatbewust gaan handelen.'

U vindt betrokkenheid van bewoners bij water belangrijk, ook in de stad. Wat doen stadsbewoners zoal? 'Een mooi voorbeeld is de Kayersbeek in het Zuiderpark van Apeldoorn, die over een lengte van 1400 meter weer bovengronds wordt gehaald. Niet het waterschap heeft bedacht hoe dat moet, maar bewoners. Samen hebben we een plan gemaakt. Een deel van de paden wordt opgeknapt. Langs en in het water kan straks worden gespeeld. Ik zie het al helemaal voor me. De Kayersbeek is een van de projecten van het Apeldoornse bekenprogramma, waarin de gemeente en wij binnen 25 jaar veertien beken in de stad opknappen. Beken hebben een temperatuurdempend effect en maken steden groener. Ik was nog maar net aangetreden als heemraad toen de wet houder me meenam naar het Amaliapark, waar de Grift bovengronds is gehaald. Zat daar een ijsvogeltje, middenin de stad! Met name rond Ugchelen is een aantal beken hersteld. De beekprik is er terug en er groeit een klein, uitermate zeldzaam plantje: het mijtertje. De vrijwilligers van de beekwerkgroep koesteren 'm. Ze namen me mee, ik moest het mijtertje zien. Het geeft aan dat de ecologie daar top is.'

Beste Rivierenlanders!

Ik ben trots. Op Waterschap Rivierenland en op onze club Water Natuurlijk. Want in de afgelopen 4 jaar hebben we gezien dat investeren in duurzaamheid loont. Dat we onze visie: consequent kiezen voor duurzame en toekomstbestendige maatregelen, in daden hebben weten om te zetten en dat dat zich uitbetaalt. En daar krijg je energie van. Letterlijk en figuurlijk. Water Natuurlijk heeft de afgelopen jaren gewerkt aan verandering. En daar willen we mee doorgaan. We hebben ontwikkelingen in gang gezet die smaken naar meer. Zo bedachten we 8 jaar geleden dat het mooi zou zijn als we van al ons afvalwater energie zouden kunnen maken. En kijk. Nu ronden we de voorbereidingen voor onze laatste energiefabriek af en daarmee wordt nu 100% van ons afvalwater omgezet in duurzame energie. Droomden we 4 jaar geleden nog van een energieneutraal waterschap, nu leggen we al onze rioolwaterzuiveringsinstallaties vol met zonnepanelen, investeren we in windenergie en bieden we de warmte en koude die opgeslagen zit in ons buitenwater aan onze omgeving aan, zodat niet alleen wijzelf energieneutraal kunnen zijn, maar dat wij ook concreet bijdragen aan de energietransitie van onze partners, gemeenten en woningbouwcorporaties.

Maar we maken ook samen met gemeenten werk van klimaatbestendige steden en dorpen. Zorgen ervoor dat bij grote dijkbersterkingsprojecten burgers van meet af aan mee worden genomen. Dat was 8 jaar geleden nog niet vanzelfsprekend. Nu in 2018 wel. Simpelweg omdat, mede dankzij Water Natuurlijk de scoop is gewijzigd; dijken zijn niet meer alleen van het waterschap, maar van ons allemaal. Ook hebben we een belangrijke impuls gegeven aan een duurzaam beheer van onze bermen en dijken. De vondst van het Het rood bosvogeltje, zoals de Nederlandse naam van de bijzondere orchidee luidt, is daar een mooi gevolg van! Daar willen we onverminderd mee door gaan. Want investeren in biodiversiteit loont.

Lonend waren ook onze inspanningen om onze prachtige nieuwe zwemwaterlocaties, de Lentse en Oosterhoutse plas in Nijmegen vrij te houden van vervuild slib. De inspanningen betaalden zich uit. Het slib werd niet gestort. Bewoners van Rivierenland moeten immers met een gerust hart in natuurwater kunnen zwemmen. Schoon water is van het allergrootste belang. En daar staan wij als Water Natuurlijk voor. Vandaar ook dat we concreet aan de slag om onze medicijnresten uit het afvalwater te halen, te beginnen in Groesbeek waar we begin volgend jaar een extra zuiveringsstap gaan inbouwen. Mooie verandering, waar ik energie van krijg. Daar gaan we graag mee door. Doe je mee?

Hennie Roorda

Lijsttrekker Water Natuurlijk Rivierenland

Watercafé Energie uit water

Donderdagavond 24 januari organiseert Water Natuurlijk Rijn en IJssel een watercafé in Lochem. Gespreksleider Bart Jan Krouwel (mede-oprichter en eerste directeur Triodos Bank) opent om 20 uur de avond in het Stads- huus, Markt 3 in Lochem (open vanaf 19.30 uur). Het thema is energie uit water en de bodem. Dat is een be- langrijk thema in de energietransitie waar iedereen zoekt naar een goed alternatief voor het Groningse aardgas. Met de vele beken en kanalen in de Achter- hoek, en rioolbuizen binnen handbereik van woningen is het de vraag of de energie die in het (riool)water zit ge- bruikt kan worden om onze woningen te verwarmen. Simon Bos van Syntraal vertelt hoe warmte is te halen uit water en de bodem. Henk Stormink van EefdeWater- kracht laat zien hoe elektrische energie uit stromend water wordt gewonnen en wat daar voor nodig is. Tanja Abbas, ambassadeur van Water Natuurlijk, toont de andere energiebron die water kan zijn. De kracht uit water voor het landschap, de natuur en de mens. Volgend voorjaar zijn op woensdag 20 maart de verkie- zingen voor Provinciale Staten en de Waterschappen. Ter voorbereiding daarvan organiseert Water Natuurlijk enkele watercafés. Op deze avonden is er volop ge- legenheid om elkaar in gesprek te gaan over nieuwe idee- en voor het water in het gebied van Waterschap Rijn en IJssel. De kandidaten van Water Natuurlijk willen graag hun hart voor water delen met iedereen. Deelname, koffie en thee zijn gratis, andere consumpties voor eigen rekening (alleen contant). Klik [hier voor meer informatie en aanmelding](#). Zie ook [hier voor meer informatie voor aquathermie](#).

Behalen doelen bestrijdingsmiddelen onzeker

In de Tweede nota duurzame gewasbescherming (2013-2023) zijn doelen en maatregelen opgenomen voor ver- duurzaming van het gewasbeschermingsbeleid. Een van deze doelen is dat er in 2023 nagenoeg geen overschrij- dingen meer zijn van de drinkwaternorm en de milieu-

kwaliteitsnormen in oppervlaktewater. Concreet bete- kent dit een afname van het aantal normoverschrijdin- gen ten opzichte van 2013 met 95%. Een tussendoel in 2018 is een afname met 50% ten opzichte van 2013. De verwachting is dat het tussendoel en de einddoelen voor de waterkwaliteit met de huidige maatregelen niet gehaald zullen worden. In de Delta-aanpak Waterkwali- teit en Zoetwater zijn gewasbeschermingsmiddelen als één van de prioriteiten benoemd waar versnelling nodig is om de waterkwaliteit te verbeteren. [Vewin wil daarom dat er aanvullende maatregelen](#) worden opgenomen in de afspraken die in het kader van de Delta-aanpak worden gemaakt, om de doelen uit de Europese Kaderrichtlijn Water en de Tweede nota duurzame gewasbescherming te kunnen halen.

Het rapport 'Balans van de Leefomgeving' van het Plan- bureau voor de Leefomgeving geeft aan dat in 2015 de normen voor bestrijdingsmiddelen bij meer dan 60% van de metingen in oppervlaktewateren werden overschre- den. Daarnaast staat de kwaliteit van het grondwater onder druk, door onder meer blijvende belasting met nitraat en door resten van bestrijdingsmiddelen. Uit verschillende monitoringsrapportages en onderzoeken (zoals de jaarrapporten van RIWA en het RIVMrapport 'Bestrijdingsmiddelen in grondwater bij drinkwaterwin- ningen' uit 2016) blijkt dat bestrijdingsmiddelen en hun omzettingsproducten (metabolieten) in grote mate voorkomen in oppervlakte en grondwater dat gebruikt wordt voor de productie van drinkwater, en vaak in normoverschrijdende concentraties.

Er zijn concrete maatregelen vanuit de overheid nodig om de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in drink- waterbronnen terug te dringen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het realiseren van een verbod op niet-professioneel gebruik van bestrijdingsmiddelen. Naast preventieve (nieuwe) maatregelen is meer aan- dacht nodig voor toezicht en handhaving van bestaande maatregelen, met name gericht op bescherming van drinkwaterbronnen.

De herziening van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is hét moment om in te zetten op verdere verduurzaming van de landbouw en het verder verminderen van verontreiniging van bodem en water door landbouwemissies. In het toekomstige GLB zal meer aandacht moeten zijn voor de bescherming van drinkwaterbronnen in relatie tot gewasbeschermings- middelen. Het is nodig om het GLB te 'verblauwen'. Dit betekent dat in het GLB een verwijzing moet worden opgenomen naar de doelen van het Europese waterbe- leid – in elk geval naar de kwaliteitsdoelen uit de Kader- richtlijn Water – en dat de maatregelen uit het GLB moe- ten bijdragen aan het halen van die doelen.

Nieuwe Hollandse Waterlinie werelderfgoed

De Nieuwe Hollandse Waterlinie, de verdedigingslinie uit de 19de en 20ste eeuw, wordt **genomineerd als werelderfgoed** bij de Verenigde Naties. Ongeveer de helft ervan, tussen Lek en Biesbosch, ligt in het werkgebied van Waterschap Rivierenland. Sommige sluizen en dijken zijn nog altijd in gebruik.

De Nieuwe Hollandse Waterlinie; vanaf Culemborg valt de linie in het werkgebied van Waterschap Rivierenland. De Nieuwe Hollandse Waterlinie telt in totaal 85 kilometer, 45 forten, zes vestingen en twee kastelen. De linie werd grotendeels aangelegd tussen 1815 en 1870. Ze vormt nu een groene en recreatieve gordel. Minister Van Engelshoven van cultuur dient in januari de nominatie in bij UNESCO, als aansluiting op de Stelling van Amsterdam die al op de lijst staat. Samen moeten de twee straks het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies vormen. Een besluit van UNESCO wordt op z'n vroegst verwacht in 2020.

Ongeveer de helft van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt tussen Lek en Biesbosch, in het werkgebied van Waterschap Rivierenland. Grote gebieden in de Betuwe en Altena konden met sluizen onder water worden gezet. Onderdeel van de defensielijn is bijvoorbeeld de Diefdijklinie, die recent werd opgeknapt met behoud van historische bunkers en kazematten. Ook slot Loevestein behoort ertoe, gelegen in het Munnikenland dat inmiddels 'ruimte voor de rivier' biedt. Het geeft aan dat erfgoed van waarde blijft in een veranderende omgeving. Bekende forten zijn Everdingen, Asperen, Vuren en Bakkerskil. Ook de vestingen van Gorinchem en Woudrichem zijn onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Op al die plekken is het waterschap betrokken als beheerder van dijken en weteringen of als eigenaar. De historische waaiersluizen in Asperen zijn nog altijd in gebruik, net als veel coupures (doorgangen in dijken die sluiten bij hoogwater).

Word nú lid van Water Natuurlijk!

Altijd al fraaie laarzenstickers willen hebben voor op je blauwe laarzen? Dan is dit je kans; [word nú lid](#) van Water Natuurlijk!

Word nú lid en ontvang laarzenstickers!

Abonnement op Nieuwe Veluwe

Neem nu ook een [abonnement](#) op het prachtige tijdschrift Nieuwe Veluwe!

Neem nu een jaarabonnement (vier nummers voor € 35,00) en ontvang een boek als welkomstgeschenk, of ontvang €10,00 korting op het eerste jaar van uw abonnement.

Nieuwe Veluwe

Agenda

Watercafé Energie uit Water

Water Natuurlijk organiseert een bijeenkomst over de grote rol die energie uit water in de energietransitie kan vervullen. [Meer info](#)

Lochem, donderdag 24 januari, 19.30u

Luchtkwaliteit en gezondheid in de Gelderse Vallei

De Gemeente Ede, de Gelderse Natuur en Milieufederatie (GNMF) en de Stichting Milieuwerkgroepen Ede (SME) nodigen inwoners van de Gelderse Vallei van harte uit voor de bijeenkomst Hoe schoon is onze lucht? Meet zelf mee!

[Meer info en aanmelding](#)

Ede, dinsdag 29 januari, 19.30-22.00u

Kenniscafé Water en waterschap in de Achterhoek

Tzt meer info

Bredevoort, zaterdag 16 februari, 19.30u

Verkiezingsdebat Groen Gelderland

Op woensdagavond 6 maart organiseert de Gelderse Natuur en Milieufederatie samen met Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten, Stichting Landschapsbeheer Gelderland en IVN Natuureducatie het verkiezingsdebat Groen Gelderland. Tzt meer info

woensdag 6 maart, avond

Klimaat- en energiedebat Gelderland

Het Gelders Energieakkoord nodigt je uit voor het Klimaat- en Energiedebat Gelderland. Wie heeft er hart voor ons klimaat en op wie moeten we gaan stemmen?

[Meer info](#)

Zutphen, woensdag 13 maart 2019, 16.00-20.00u

Waterschapsverkiezingen

De volgende waterschapsverkiezingen vinden plaats op 20 maart 2019. Maak gebruik van je stemrecht! [Meer info](#)

Woensdag 20 maart 2019

Dijkwerkersdag

De jaarlijkse dag van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Nadere informatie volgt later.

Donderdag 11 april 2019

Natuurlijk Water

Redactie:
Rienk Kuiper

Deze nieuwsbrief automatisch toegestuurd krijgen kan [via deze link](#)

Bijdragen voor deze nieuwsbrief (ook van niet-leden van Water Natuurlijk) zijn van harte welkom!

Contact:
WaterNatuurlijkMN@gmail.com

Komt de nieuwsbrief in je spambox terecht? Neem dan ons mailadres WaterNatuurlijkMN@gmail.com op in je adressenlijst.

Steun Water Natuurlijk!
Doe mee en [word lid!](#)

